

Oponentský posudek na rigorózní práci

Mgr. Radka Závodného

na téma

„Zahájení trestního stíhání“

I.

Kandidát si vybral k obhajobě téma velmi frekventované, často zmiňované a zároveň velmi potřebné. Téma zahájení trestního stíhání je v současné době velmi často zmiňováno v odborné literatuře i médiích. Málou část trestního řádu doznala od roku 1990 tolik změn v rámci různých novelizací, jako právě institut zahájení trestního stíhání. Pravidelné odborné polemiky na toto téma svědčí i o tom, že legislativní snahy v této části trestního řádu nebyly prováděny vždy zcela citlivě tak, aby úprava odpovídala společenským potřebám na straně jedné a byla zároveň v souladu s mezinárodními normami chránícími základní lidská práva na straně druhé. Nakonec i právě zmiňované pravidelné polemiky, výklady i nejasnosti svědčí o tom, že legislativní vývoj této části trestního řádu není dosud ukončen. Ze všech výše uvedených důvodů tedy pokládám téma za potřebné a podnětné a výběr považuji za správný.

II.

Z formálního hlediska působí práce uceleně a přehledně. Řazení do jednotlivých částí nepostrádá logiku. Práce správně začíná vysvětlením obecných pojmů a chronologicky se dostává k současné právní úpravě. Použití odborné literatury a odkazy na stanoviska některých státních zastupitelství dodává práci ucelený ráz. Nabízí se úvaha, zda autor neopomenul ve svých úvahách judikaturu soudů, případně aktuální nálezy Ústavního soudu ČR, ale s ohledem na fázi trestního řízení, které se věnuje, toto nahrazuje právě citovanými stanovisky státního zastupitelství.

III.

Po úvodní pasáži, ve které autor vymezuje místo institutu zahájení trestního stíhání v celkové koncepci trestního procesu, se v 1. kapitole věnuje pojmu přípravného řízení. V následných pasážích pak správně zvolil chronologické vymezení přípravného řízení od poválečné úpravy až po současnost. V této části je zajímavé sledovat, jak se měnil význam přípravného řízení. Zatímco po roce 1948 je patrná klíčová pozice přípravného řízení, což mělo za následek okleštění práv obviněného, obhájce a snižování významu řízení před soudem. Tyto největší disproporce byly odstraněny novým trestním řádem ve znění zákona č. 141/1961 Sb. Další novely trestního řádu zvláště po roce 1990 zeslabovaly význam přípravného řízení ve prospěch řízení před soudem. Autor věnuje pozornost institutu stíhání ve věci i problematice jeho zániku. Správně je věnována pozornost i pozici státního zástupce v rámci jeho dozoru nad přípravným řízením. Pokud je samostatná pasáž věnována novele zákona č. 265/2001 Sb., pak toto odpovídá významu této novely z hlediska přípravného řízení.

V dalších kapitolách je popsán postup před zahájením trestního stíhání od okamžiku prvních podnětů. V této části jsou realizovány neodkladné a neopakovatelné úkony. Podrobně jsou rozebrány způsoby vyřízení věci před zahájením trestního stíhání.

Tím se autor chronologicky dostává k vlastnímu zahájení trestního stíhání. Po rozboru jeho účelu a důvodu se věnuje překážkám zahájení trestního stíhání, orgánům zahajujícím trestní stíhání i vlastní procesní formě. Zde se autor vlastně vrací k úvodním historickým pasážím, ve kterých se věnoval změnám, které formy zahájení trestního stíhání provázely. Usnesení o zahájení trestního stíhání je správně považováno za klíčové rozhodnutí z hlediska dalších fází trestního procesu, zvláště podání obžaloby a řízení před soudem.

Značnou pozornost věnuje autor problematice účinků usnesení o zahájení trestního stíhání. Dospívá pak k správnému závěru, že účinky zahájení trestního stíhání nastávají až po doručení (oznámení) takového usnesení obviněnému. V této pasáži autor využívá již zmiňovaných stanovisek státních zastupitelství, ze kterých vyplývá, že názory jednotlivých institucí v této záležitosti zdaleka nejsou jednotné. Pokud jsem v úvodu zmiňoval dílčí nedostatek v používání soudní judikatury a nálezů ústavního soudu, pak jsem měl na mysli především toto část posuzované práce, ve které by právě použití judikatury odstranilo jakékoli pochybnosti o účincích zahájení trestního stíhání.

Práci pak v dalších částech logicky doplňuje kapitola o procesních postupech po zahájení trestního stíhání.

Vedle „obecného“ procesního postupu se autor v dalších kapitolách věnuje procesním odchylkám, které vyplývají ze zkráceného přípravného řízení, rozšířenému přípravnému řízení u trestných činů, o nichž řízení v prvním stupni koná krajský soud, řízení proti uprchlému a přípravnému řízení ve věcech mládeže.

Z hlediska komparatistiky je významná i závěrečná část práce zabývající se úpravou přípravného řízení na Slovensku a porovnáním slovenské a české právní úpravy.

V samotném závěru se pak autor zmiňuje o možných dalších legislativních postupech a provázanosti mezi trestním právem hmotným a procesním, kterážto není vždy zákonodárcem respektována.

IV.

Z výše uvedeného je patrné, že se autor zdařile vypořádal se zvoleným tématem a posuzovaná práce nepochybně splnila svůj účel. Za největší přednost práce považuji popis chronologického vývoje institutu zahájení trestního řízení i vlastní názory autora na jednotlivé zákonné instituty posuzované problematiky.

V.

Závěrem předpokládám, že uvedená práce může sloužit jako hodnotný podklad pro ústní obhajobu v rigorózním řízení.

V Praze dne 10. dubna 2007

JUDr. Jan Sváček